

Evangeliewaarheden, die ons nog niet geopenbaard zijn, II, pg. 73 en overal, daarom kan hij zeggen, dat echt geloof berust op persoonlijke openbaring, daarom kan hij ook zeggen, dat het Katholicisme en het orthodoxe Protestantisme verkeerd doen door openbaring een bovennatuurlijke mededeeling te laten zijn en dat echte openbaring aan — en „aan” beteekent hier schier „in”, M. Vr. — den mensch geschiedt. (pg. 90 van II).

En in deze belijdenis ligt ook opgesloten, dat alleen in natuur en Schriftuur de openbaring Gods is. Maar Heering vindt meer openbaring... „We denken er niet aan, de legitimiteit dier openbaringen (van vreemde godsdiensten) te ontkennen. Maar de eenige openbaring, die wij waarlijk, d.i. van binnen uit kennen, is die openbaring, waarbinnen God ons heeft geplaatst en waarin we gelooven, d.i. de christelijke.”⁴⁾

En in deze belijdenis ligt opgesloten, dat we alles aanvaarden. Maar dat doet Prof. Heering absoluut niet. Kenmerkend voor hem is een tuschzinnetje: wij staan natuurlijk kritisch tegenover de oude, overgeleverde berichten. (Deel II, pg. 95). Hij kan schrijven: er zijn in het N. T. vele voorstellingen, die wij niet kunnen rekenen tot Gods openbaring, waarvan het getuigt, en dus ook niet kunnen beschouwen als inhaerend aan het christelijk geloof.⁵⁾ Ja, hij gelooft wel, dat de openbaring in den bijbel ons gegeven is, dat het Evangelie Gods boodschap uit den Bijbel is, maar die gansche bijbel is niet het evangelie, boodschap Gods. En hoe moet hij nu de boodschap Gods vinden? Hoe moet hij nu weten, dat er openbaring is? Dat weet hij door de autonomie des geloofs. „Dat wij uilmaken wat voor ons het Evangelie is”, m.a.w. dat wij ons persoonlijk credo bepalen — en nu bedoelen we persoonlijk in den strikten zin — behoort tot de „autonomie van oordeel”, waarover we reeds vroeger spraken. Deze autonomie sluit dus niet uit, maar in, dat Gods openbaring, het Evangelie, ons de wet stelt, volstrekt gezegd over ons heeft, omdat we daarin Gods sprekende stem hooren, Zijn „Woord”. Zij geeft enkel de overtuiging weer, dat het „uitwendig” gezegd (het is zoo, omdat de Schrift, omdat de Kerk het leert, enz.) is af te wijzen. Wanneer men als openbaring, als Gods Woord ons voorhoudt, wat niet behoort tot de openbaring, die ons is geschied, dan leggen we het, schoon het in Schrift of Confessie staat, eerbiedig naast ons neer; het behoort (voorloopig of voorgoed) niet tot ons Evangelie. Het persoonlijk geloof, hoe het zelf ook bepaald is geworden, bepaalt zelf zijn inhoud, beter gezegd: wijst zelf aan, wat zijn inhoud is.”⁶⁾

We weten dus, wat openbaring is door de autonomie des geloofs. Wat verstaat Heering hieronder? Dat is niet gemakkelijk te zeggen. Zelf gevoelt hij die moeilijkheid ook. We kunnen zijn gedachte misschien als volgt formuleeren: autonomie des geloofs wil niet zeggen, dat men zelf de religieuze waarheid voortbrengt, maar afwijzing van het uitwendig gezegd, erkenning van het innerlijk gezegd der evangelische waarheid, die iemand is „geopenbaard”. Het is een erkennen, dat er openbaring van buiten aan ons geschiedt, en nu zelf uilmaken, wat openbaring is.

Maar ontstaat er dan geen willekeur, zoo hoort iemand Heering vragen? Neen toch. Vooreerst hangt het niet van ons af, welk evangelie wij kiezen, we worden juist door een bepaald evangelie gegrepen. We kiezen niet zelf, maar we worden gekozen. En daarenboven, in welke beperking we ook het Evangelie hebben, „in haar eeuwigheid (ook een segment van eeuwigheid is eeuwigheid), blijft het toch evangelie.”⁷⁾ Maar, hoe dat ook zij, er is geen oorspronkelijk en vurig geloof zonder autonomie. Persoonlijk geloof beteekent: autonoom geloof.⁸⁾

Bavinck heeft eens gezegd: terwijl ieder thans met behulp van een weinig psychologie en Religionsphilosophie zijn eigen dogma vaststelt, is het voor den christelijken dogmaticus een voorrecht en een eere, om in het geloof positie te nemen en daarin zijn onderwerping aan het Woord Gods en zijne gemeenschap met de kerk aller eeuwen uit te spreken.⁹⁾ Mutatis mutandis geldt dit ook van Heerings boek. Hij roept om vastheid, maar vindt die vastheid in zichzelf, in autonomie. Hij wil niet tien dogmatieken, maar hoe moet hij dat verhinderen? Geloof en kritiek kunnen niet samengaan. En gaan ze samen, dan krijgen we den noodlottigen cirkel. De vastheid worde ons deel door de openbaring van den Andere, maar wat die openbaring is, maken wij uit.

Ik weet het: Heering doet alle moeite om, als ik het zoo zeggen mag, die autonomie zoo klein mogelijk te doen zijn. Hij spreekt zelfs van theonomie autonomie. Een autonomie dus, die Gods wet erkent en voor haar buigt, maar het blijft autonomie. En daarom: Heering heeft geen recht aan Roessingh te verwijten, dat hij in de onvastheid moet blijven steken, het kan met hem

niet anders gaan. En tevens, hier is duidelijk, dat we ondanks alles te maken hebben met moderne theologie, met theologie, die uitwendig gezegd verwerpt om in zic zelf te maatstaven te vinden. M. Vr.

UIT DE SCHRIFT

Tegen den Heere en Zijn Gezalfde.

... Waarom woeden de heidenen...
... de oversten zijn bijeenvergaderd tegen den Heere en Zijn Gezalfde.
Want in waarheid zijn vergaderd tegen Uw heilig Kind Jezus, welken Gij gezalfd hebt, beide Herodes en Pontius Pilatus....

Hand. 4:24-28.

't Is toch een wonderlijk ding met de gemeente des Heeren te Jeruzalem. 't Allereerste begin van tegenstand is gekomen; 't is nog bij dreigen gebleven. En zoo maar, zonder aarzelen, zonder eerst een diepe exegetische studie te hebben gemaakt van den tekst en van de feiten, en toch in volkomen zekerheid zegt die gemeente in haar gebed tot God: Wat vandaag gebeurt, dat is het, wat gesproken is door David in Psalm 2.

Evenals Petrus op den Pinksterdag zoo maar, in éénen wist, absoluut zeker wist: dit is het, wat gesproken is door den profet Joël; zoo zegt de Kerk van Jeruzalem: O ja, daar en daar staat het al beschreven, wat thans geschiedt. Ze leggen als het ware hun vinger bij den tekst: kijk maar, daar staat het.

En wat staat daar dan beschreven?

't Gaat in Psalm 2 allereerst om Davids koningschap. Hij, de theocratische koning, wordt door de volkeren rondom, door de heidenen aangevalen en in zijn koningschap belaagd. Maar David weet zich aan Gods zijde. Strijd tegen hem, Gods Gezalfde, is strijd tegen God! En Die in den hemel woont, zal lachen!

Dit alles ziet profetisch op den waren theocratischen Koning, op Christus, in Wien Psalm 2 in vervulling is gegaan. Tegen Hem waren bijeenvergaderd alle machten der aarde, koningen en oversten. Ze wilden van Hem, Gods Gezalfde, zich ontdoen. Ze wilden van God zich ontdoen. Maar ook nu gold: Die in den hemel woont, zal lachen! Christus is wel vernederd, gekruist, gedood. Maar God heeft Zijn Kind Jezus ook verheerlijkt. De heidenen zijn Hem gegeven ten erfdeel; de einden der aarde tot Zijn bezitting. God en Zijn Gezalfde triumfeeren.

Maar, dat de gemeente van Jeruzalem deze verzen van Psalm 2 aanhaalt, geschiedt niet alleen om daarmee te herinneren aan wat geschied is, aan wat Kafafas en Herodes en Pontius Pilatus tegen Jezus gedaan hebben, enkele maanden terug.

Zij bedoelt dit met het citaat: nu, vandaag, zijn, door hun dreigingen, de oversten weer opgestaan tegen den Heere en Zijn Gezalfde; op dit oogenblik zijn weer bijeenvergaderd tegen Gods Kind Jezus Herodes en Pontius Pilatus, nu de Kerk bedreigd wordt.

Maar hoe kan men zoo, met die bedoeling, dezen tekst aanhalen? Is dat geen vermetelheid, om zich zoo de partij des Heeren te noemen? Om te zeggen: strijd tegen ons is strijd tegen God en Zijn Gezalfde? Is dat niet God en Zijn genade voor zichzelf reserveeren? De heele wereld ligt toch in het booze, onder het oordeel, de kerk in Duitschland, evengoed als haar vervolgers. Allen strijden toch tegen God, zonder uitzondering?

Zoo wil men thans in schijnbaren ootmoed spreken.

Maar Gods Woord laat andere taal hooren. Dit gebed van Jeruzalems Kerk is door God Zelf gesanctioneerd: als zij gebeden hadden, werd de plaats, waarin zij vergaderd waren, bewogen. Zoo moet de gemeente spreken. Zoo moet zij zich één weten met haar Heiland, dat ze 't weet: wat haar aangedaan wordt, geschiedt tegen haar Heiland. Anders is geen gebed in den nood mogelijk. Dat kan alleen worden opgezonden in het geloofsbewustzijn, dat de strijd van vandaag niet anders is dan de voortzetting en de uitwerking van den strijd op Golgotha.

Zulk spreken is dan ook geen hoogheidswaan. Jeruzalems Kerk spreekt zoo in 't geloof, roemend in Gods genade. Die genade is zoo machtig, dat door haar, door Gods Geest die nauwe band gelegd is met den Christus, die onverbrekelijke band. En 't is schijnbaar ootmoedig, maar inderdaad hoogmoedig, dien band des Geestes niet te erkennen. Dat is strijden tegen God en Zijn Gezalfde, ook tegen Zijn gemeente.

Bidden wij zoo voor de vervolgde Kerk des Heeren op aarde, in dat geloofsbewustzijn? En voor allen arbeid in Gods Koninkrijk? Dat 't gaat om Gods zaak, die — geprezen zij Gods genade — ook onze zaak is? Ons wetend aan Gods zijde? Dan is 't geen gebed in angst en verslagenheid, maar in krachtig vertrouwen: Die in den hemel woont, zal lachen! De Heere zal triumfeeren, en Hij doet Zijn Gezalfde triumfeeren.

F. de V.

KERKELIJK LEVEN

Coccejansche opvattingen in „De Heraut” af te wijzen.

De draad, die door onze artikelen van de laatste weken loopt, is gemakkelijk te grijpen, als men maar even zich herinnert, wat achtereenvolgens opgemerkt werd. Het was ons hierom te doen: we wilden aantoonen, hoe men met de verbondslere in het moeras gekomen is, telkens weer. Tot nu toe troffen ons drie manieren, waardoor men aan de moeilijkheden ontkomen wilde, zonder evenwel daarin te slagen:

a. De eerste was: dat de „genade”, de goederen, van het genadeverbond worden onderscheiden in tweeërlei: algemeene en bijzondere, uitwendige en inwendige.

b. De tweede: dat men de twee deelen, die in alle verbond begrepen zijn (belofte en eisch) en zijn tweezijdigheid, feitelijk vernietigt speciaal voor wat dan het genade verbond betreft.

c. De derde: dat men de goederen van het genadeverbond, zijn eigenlijke zegeningen (ook wel „volle” of „vervulde” zegeningen genaamd) eerst in de laatste periode der verbondsgeschiedenis laat toekomen aan de bondskinderen.

Deze laatste methode nu was die van Coccejus, en ook van Dr J. Thijs in „De Heraut”.

Nu behoeven we over de eerste evenmin als over de tweede wetenschappelijke harmonisatiepoging breed te handelen.

Want, wat de eerste betreft: hoewel in onderscheiden variaties voorgedragen, vertoont ze toch altijd veel overeenkomst met de leer van een uitwendig en een inwendig verbond. Maar er is, dank zij den arbeid der vorige generatie, onder ons gereformeerde volk wel genoeg verzet gezezen tegen de leer van een uit- en een inwendig verbond. Op dit punt wordt de arbeid van Dr A. Kuiper nog niet verloochend; ook in „De Heraut” niet, al is dit blad op meer dan één punt daarmee hard bezig, — zij het dan ook, zonder dit van zichzelf met dezelfde nadrukkelijkheid, als welke tegenover anderen opviel, te constateeren. Hoe licht de wagen dérailleert, als men tusschen „in-” en „uitwendig verbond” zelfs bij goede praemissen onderscheidt, illustreert de brochure van Prof. Dr H. Visscher: „Het Verbond der Genade in ons Kerkelijk Leven” (Drukkerij „De Banier”, Rotterdam, woord vooraf 1929). Prof. Visscher spreekt daarin b.v. van „een extern verbond met gansch een volk” (na de Reformatie b.v.); liet zulk een extern verbond met de volken dan weer „andere vormen” aannemen, constateerde, dat het daarna dan „ten slotte” zich „meer tot groote groepen der volksmassa” bepaalde: leerde, dat „het uitwendig verbond niet gedekt wordt door het inwendig verbond”, en liet ons „afgedacht” (!!) „van den toestand der Kerk naar hare uitwendige verschijning”(!!!), staan voor het „feit”, „dat het verbond der genade zich intern uitstrekt over des Heeren uitverkoren volk”. Tegen deze en dergelijke meening, welke alle min of meer parallel loopen met wat wij onder a. noemden, en in ons eerste artikel aan de hand van een voorbeeld nader deden zien, heeft in onze kringen de stem van Dr A. Kuiper en van Dr H. Bavinck nog wel genoegzame kracht. In dit opzicht kunnen we nog steeds verwijzen naar de leiding, die „De Heraut” vroeger gaf, en waaraan Dr H. H. Kuipers Hamabdl volgende herinnering geeft: „De onderscheiding van het Genadeverbond in een uitwendig en een inwendig verbond hangt ten nauwste met de volkskerk samen, komt daaruit vanzelf op, en is niets anders dan een poging om de gansche onware en leugenachtige verhoudingen, die in de volkskerk gevonden worden, voor de consciëntien goed te praten” (a.w. 142). We zeggen het den schrijver na: „De Schrift weet van een tweeërlei genadeverbond niets” (142); „de scheiding tusschen het uitwendige en inwendige Genadeverbond moet daarom beslist worden verworpen” (145).

En wat voorts de tweede der hierboven gemelde opvattingen betreft, ook daarover behoeft weinig te worden gezegd. We hebben in onze artikelen, ter afweer van de wonderlijke en lichtvaardige aanvallen van den hoogleeraar Hepp, voorzover ze ons zelf raakten, aangehouden, dat het niet aangaat, de twee deelen van het verbond (belofte, maar ook eisch) te laten verschrompelen tot één (alleen maar belofte). We hebben aangehouden, dat Prof. Hepp zich schromelijk vergiste, toen hij de enormiteit aandurfde, die er in de bewering ligt, dat de gereformeerde theologen slechts een éenzijdig verbond kenden. Waar contra-argumentatie tot op heden ontbreekt, behoeven we op deze kwestie dus niet terug te komen.

Anders staat het evenwel met de aan Coccejus herinnerende uitspraken, die tot onze verwondering in „De Heraut” bij monde van Dr Thijs een plaats hebben mogen vinden. Want dat dit blad in deze solutie zijn moeilijkheden tracht te overwinnen verwondert ons, ondanks alles, toch nog. Het bewijst wel, dat we „er nog niet zijn”; ook niet in de kennis van elkander. Het bewijst tevens, dat dit blad geen recht heeft, klaagzangen aan te heffen over „gangbare meeningen”, die aan haar uitvaart toegekomen zijn; immers, ook „De Heraut” is af en toe onder de pijpers der uitvaartceremonie, precies zooals anderen, en ook wijzelf. De vraag is maar, wát men prijsgeeft, en hoe. En in dezen hebben

wij ernstig van „De H

Ons bezw...
geroformee...
stellingen v...
met hoe g...
beperktheid...
wil toch „t...
dat de gelo...
der zonden...
met eene...
dags niet...
Dr Thijs d...
deren der l...
in het ver...
„ook de w...
pere i...
de wet...
vangst der...
leven, K...
aldus nog...
laatste gro...
ouden dag...
naar Zijne...
en ook de...
daarom hie...
ben vastge...
als een „fo...
van het ge...
genade au...
„wa me...
voor zijn g...
onder ande...
hun ten v...
richtte ten...
ook al Moze...
zijn „de eva...
Geest wel v...
van Horeb

Intussche...
were theolo...
haaldelijk...
misvattinge...
die ons „to...
daarom, zo...
greep doen...
toch in de...
strijders v...
scheiden e...
scheiden. F...
waarmee o...
ingegaan, E...
Reeds al...
zide bezwe...
irad Voetiu...
scheid tus...
zettelijk te...
Coccejus' d...
te Amsterd...
en Cartesie...
eynde daer...
van de wa...
de Gemeer...
wordt tege...
8:8 zich t...
den Aposte...
in dat nie...
waren”. Ne...
„theologi...
ze is? Men...
eerst soude...
ments, ma...
baert e...
breyt so...
van niet...
teren toe...
selve gero...
alle andere...
Nieuwen T...

Met nam...
len van „de...
de gerefor...
sche zijde...
a. tijd de...
der patria...
b. tijd va...
Testament...
c. tijd va...
Reeds H...
bezwaren...
en der Dw...
linge, van...
len”. Onder...
opvattinge...
ten volgen...
die in sulz...
van het ec...
eeuwen te...
Een argum...
bruiken te...
door wie...
Immers, in

1) Dr J...
voor de Ch...
2) Chr...
3) Leer...
4) a. w...
5) Berich...
6) Toeter

4) II, pg. 88.
5) II, pg. 118.
6) II, pg. 136.
7) II, pg. 139.
8) II, pg. 249.
9) Geref. Dogmatiek 3 I, pg. 26.